

αγομένων, φέρουσι συμβολικὰς παραστάσεις τῶν ἀστερισμῶν καὶ τῶν σημείων τοῦ Ζωδιακοῦ. Συνεπῶς ἐκ τῶν προτέρων, ὑποθέτομεν ὅτι, ἐν ταῖς αὐταῖς χώραις, τὰ ἀκτινωτὰ νομίσματα ἔσχον ἀστρονομικὴν ση-

146^a

59.

60.

μασίαν. Καὶ ὄντως οἱ κύριοι τύποι τῶν ἀκτινωτῶν τῆς Συρίας νομισμάτων εἶναι ἡ ἀκτινωτὴ κεφαλὴ τοῦ βασιλέως (εἰκ. 48)· ὁ Ἀπόλλων (εἰκ. 59) καὶ ἡ Ἄρτεμις θεοὶ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης· ὁ ἐλέφας συνοδευόμενος ὑπὸ ἀστέρος σύμβολον τοῦ ἡλίου (εἰκ. 48)· ἡ πρῶρα νεῶς κεκοσμημένη ἢ συνοδευομένη ὑπὸ ἀστέρος.¹ Ὡς χαρακτηριστικὰ μνημονευτέα ἔτι τὰ τετραδραχμὰ τῶν βασιλέων τῆς Συρίας (εἰκ. 60), τὰ παριστῶντα τὸν Δία, μὴ κεφαλὴν, ἧς ὑπέγκειται μνηίσκος, καὶ κρατοῦντα ἐν τῇ δεξιᾷ ἀστέρα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Φαίνεται ὅμως ὅτι πρὸ τῶν χρόνων τὰ ἀκτινωτὰ νομίσματα κατέστησαν κοινῆς χρήσεως ἐν Συρίᾳ, διότι ὑπάρχουσι τριακτῶν, ὧν οἱ τύποι οὐδεμίαν φαίνονται ἔχοντες ἀστρονομικὴν σημασίαν. Μάλιστα ἐν ἔτει 145 π. Χ. ἡ συνήθεια αὕτη ἐπέξετάθη μέχρι Μακεδονίας, ἐν ἣ ὅμως ὀλίγον διέμεινεν. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἀπαντῶσιν ἀκτινωτὰ τινὰ νομί-

61.

62.

63.

σματα, ὧν ὁ τύπος, κεφαλὴ Ποσειδῶνος (εἰκ. 61), φαίνεται μὴ ἔχων ἀστρονομικὴν σημασίαν. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι, ἐπὶ τινῶν νομισμάτων, πολὺ ἀρχαιότερων τῆς αὐτῆς χώρας, ἀπαντᾷ ὁ Ἴππιος Ποσει-

¹ Babelon, ἔνθ. ἀν. π. X, 5, 13; XI, 16, 20; XIII, 9; XVI, 4 — 8; XVII, 16—22; XIX, 12; XX, 10—11, 15—17.

² Babelon, ἔνθ. ἀν. π. XXV, 2—3, κλπ.

βυζ-5. Ιανουαριος 1895

148

δῶν, συνοδευόμενος ὑπὸ μεγάλου ἀστέρος (Βλ. ἀνωτέρω): οἱ δὲ κύριοι τύποι τῶν νομισμάτων τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων, ἡ μακεδονικὴ ἀσπίς (εἰκ. 62) καὶ ἡ Ἄρτεμις Ταυροπόλος (Εἰκ. 63) ἔχουσι προφανῶς ἀστρονομικὴν σημασίαν.¹ Οἱ κ. κ. Babelon καὶ Bompois παρατήρησαν ὅτι ἡ ὄψις τῶν ἀκτινωτῶν τούτων μακεδονικῶν νομισμάτων εἶναι ἐντελῶς ὁμοία πρὸς τὴν τῶν χαλκίνων ὀδοντωτῶν νομισμάτων τῆς Συρίας, φρονοῦσι δὲ ὅτι ἐν Μακεδονίᾳ ἐκουσίως ἀπεμιμήθησαν μέθοδον ἐκ τῆς Συρίας προερχομένην,² γνῶμην, ἣν καὶ γὼ ἀσπάζομαι.

Ἐν Ῥώμῃ, τέλος, τὰ ἀκτινωτὰ νομίσματα ἐπιφαίνονται ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς νομισματοκοπίας τοῦ ἀργύρου, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 268 καὶ 200 π. Χ.³, ἐκόπησαν δὲ πιθανώτατα κατ' ἀπομίμησιν τῶν νομισμάτων τῆς Καρχηδόνας. Εἶναι δὲ δηνάρια (εἰκ. 64). Οἱ τύποι τῶν πρώτων τούτων νομισμάτων ἔχουσι πιθανώτατα ἀξίαν ἀστρονομικὴν: οἱ Διόσκουροι π. χ. παριστῶσιν ἀναμφιβόλως τὸν ἀστερισμὸν τῶν Διδύμων· ὡς δὲ πρὸς τὸ ἐν αὐτοῖς ἀπαντῶμενον σύμβολον τοῦ τροχοῦ, γνωστὸν ὅτι ὁ φιλόσοφος Ἀναξαγόρας ἐθεώρει τοῦτον ὡς ἀστρονομι-

ΑΚΑΔΗΜΗΝΩΝ

64.

65.

κὸν σύμβολον.⁴ ἐθεωρεῖτο δ' ὡσαύτως καὶ ὡς σύμβολον τῆς ἀστράφας κινήσεως.⁵ Ὁ τροχὸς ὁ δὲ ἀκτίνων περιβεβλημένος, ὁ ἀπαντῶν ἐπὶ τῶν αὐτονόμων νομισμάτων τῆς Θρακικῆς πόλεως Μεσαμβρίας,⁶ ἔχει βεβαίως ἀστρονομικὴν σημασίαν (εἰκ. 65).

Ἡ χρῆσις ἄλλως τῶν ἀκτινωτῶν δηναρίων δὲν διήρκεσεν ἐν Ῥώμῃ, ὅπως δ' ἐπανεύρωμεν ὁμοειδῆ νομίσματα παρέρχεται 150 ἐτῶν χρονικὸν διάστημα. Ὁ Mommsen ὥρισε τὴν ἐκ νέου ἐμφάνισιν τοῦ τύπου

¹ Bompois, Monnaies frappées par la communauté des Macedoniens, π. III, 1-4

² Συγγράμματα ἀναφερθέντα.

³ Babelon, monnaies de la Répub. romaine, I, σ. 48

⁴ De Luynes, Études numismatiques sur le culte d'Hécate, σ. 56 σημ. 1.

⁵ Beulé, Monnaies d'Athènes, σ. 23.

⁶ Cat. British Mus. Thrace, σ. 182.